

В ІНСТИТУТІ ЛІТЕРАТУРИ

Під знаком століття з дня народження В. І. Леніна проходили цьогорічні заняття теоретичних семінарів в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка.

Лекції, реферати, дискусії з різних теоретичних проблем були безпосередньо пов'язані з практичними літературознавчими дослідженнями науковців.

Як одна з розмаїтих форм семінару — комплексні заняття; семінари Інституту літератури творчо координувались з семінарськими заняттями інших інститутів секції суспільних наук.

В інституті відбулось підсумкове розширене заняття на тему «Ленінська методологія — теоретична основа радянського літературознавства». Відкрив його *Б. Мінчин*. Змістом теоретичного навчання співробітників інституту було вивчення праць В. І. Леніна, сказав він. Саме ленінська проблематика лежить в основі усіх семінарських планів, без чого, зрештою, неможливе розв'язання складних теоретичних літературознавчих проблем.

Створення художнього образу В. І. Леніна — одне з найголовніших завдань, яке перед сучасною літературою поставила наша епоха, сказав у своїй доповіді «Засоби типізації образу Леніна в поемі Маяковського «В. І. Ленін» *Д. Чалий*. На його думку, художню типізацію образів Маркса, Леніна не можна здійснювати звичайними шляхами. Тут потрібні засоби, які могли б показати історичну закономірність появи цих діячів. В поемі «В. І. Ленін» Маяковський свідомо показує історію боротьби народу за соціальне визволення, наголошуючи на перетворенні робітничого класу із класу в собі в клас для себе, бо саме це було соціальною основою ленінізму. Одним з ефективних засобів типізації образу Леніна в поемі Маяковського «В. І. Ленін», сказав далі *Д. Чалий*, є відношення до нього інших героїв поеми. Ко-

жний з героїв поеми, навіть той, хто не бачив і не чув Леніна, має якісь ленінські риси.

З доповіддю «Ленінська методологія боротьби проти сучасного буржуазного модернізму» виступив *Д. Загонський*.

М. Яценко у доповіді «Марксистсько-ленінське поняття народності в радянському літературознавстві» провів думку, що художники усіх часів шукали в народному началі повноту життя, його красу, здоров'я й силу, бо народність — джерело справжнього мистецтва, відправний момент його розвитку. Змістом народності є розуміння художником найглибших інтересів трудящих, того, що потрібно народові для його щастя. Народність безпосередньо пов'язана із світоглядом письменника, а через нього з певними філософськими і політичними системами. А раз так, — сьогодні головний зміст народності полягає в утвердженні соціалістичної демократії у боротьбі проти демократії буржуазної, в утвердженні соціалізму в його боротьбі проти капіталізму.

Тема виступу *С. Шмаглій* «Ленін про бібліотечну справу в країні». «Ленінський гуманістичний пафос і література» — така тема доповіді *В. Дончика*. Він показав, як, втілюючи ідеї ленінізму, ідеї людяності, письменники досягали справді повнокровного відображення суті нової дійсності й нової людини.

Доповідь на тему «До питання про історизм у відтворенні образу Леніна в художній літературі» прочитала *Т. Загорій*.

Теоретична конференція підбила підсумки роботи, яку провели теоретичні й методологічні семінари інституту у підготовці до знаменної дати — 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

В. Г.

ВІДКРИТТЯ ЕТНОГРАФІЧНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ В. М. ГНАТЮКА

Скоро мине сто років з того часу, коли у сім'ї простого хлібороба на Тернопільщині народився майбутній видатний фольклорист та етнограф В. Гнатюк, який на 31-у році життя став членом-кореспондентом Російської Академії наук. Він був академіком Академії наук Української РСР, членом наукових товариств Чехословацьчини, Німеччини та Австрії, редактором «Літературно-наукового вісника», організатором і редактором «Українсько-руської видавничої спілки». 31 травня в

селі Велеснів Монастирського району Тернопільської області було відкрито етнографічно-меморіальний музей Володимира Михайловича Гнатюка.

Тернопільщина — край, що так чи інакше пов'язаний з іменами Т. Шевченка, І. Франка, В. Стефаника, Т. Бордуляка, Д. Лук'яновича, Ю. Словацького, С. Крушельницької, Леся Курбаса, О. Кульчицької, А. Монастирського, Д. Січинського, М. Вериківського та інших діячів культури. Тернопільчани пишаються цим.

Відкриття етнографічно-меморіального музею в селі Велеснів перетворилось на велике народне свято, в якому взяли участь керівники партійних і радянських установ області, колгоспники, робітники, інтелігенція сіл та міст Прикарпаття, письменники, вчені, діячі культури, котрі прибули з Києва і Львова, а також гості з Буковини та Гуцульщини, працівники преси, радіо, телебачення. Біля приміщення музею В. Гнатюка зібралась кількатисячна громада. Урочище засідання відкрив заступник голови Тернопільського облвиконкому *В. В. Куліш*. З інтересом прослухали присутні доповідь про життєвий і творчий шлях В. Гнатюка, виголошену працівником Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР *М. Т. Яценком*. З привітаннями виступили композитор, професор Львівської консерваторії *М. Ф. Колесса*, письменниця *А. Турчинська*, заступник головного редактора журналу «Жовтень» *Р. Лубківський*, член обласного літературного об'єднання *В. Вихруц*, директор Львівського музею етнографії та художнього промислу Академії наук УРСР *Ю. Гошко*, редактор тернопільської обласної газети «Вільне життя» *М. П. Костенко*, учениця Велеснівської школи *Л. Провальна*. Присутніх зворушив спогад *М. Колесси* про його першу зустріч з В. Гнатюком. Тепло був зустрінутий виступ *А. Турчинської*, яка подарувала музеєві з нагоди його відкриття збірку власних віршів.

Перший секретар Монастирського райкому КП України *Я. М. Сорока* розповів про успіхи культурного і колгоспного будівництва на батьківщині В. Гнатюка, висловив сердечну подяку всім тим, хто допомагав створювати музей, прибув на його відкриття, вручив похвальні грамоти *О. С. Черемшинському* та голові сільської Ради *Є. О. Дволітку*. Перший секретар тернопільського обкому КП України *Г. М. Ярковий* перерізав червону стрічку.

Екскурсанти були сповнені почуттями щирої вдячності творцям музею, особам, які допомагали збирати фондові матеріали — вченим, культурним діячам Києва, Львова, Чехословаччини, Югославії, Польщі, Болгарії, Центральному державному історичному архіву у Львові, Львівській науковій бібліотеці АН УРСР, Літературно-меморіальному музею *І. Я. Франка* у Львові, Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР, Центральній науковій бібліотеці АН УРСР, Чернігівському та Вінницькому літературно-меморіальним музеям *М. Коцюбинського*, Інституту світової літератури АН СРСР ім. *О. М. Горького*, Державній публічній бібліотеці ім. *В. І. Леніна*, Болгарській Академії наук, Братиславському і Пряшівському університетам й іншим закладам.

Особливе враження справляє меморіальна кімната. Хвилюєшся, коли бачиш невеличкий столик, за яким не раз сидів *І. Франко*, *М. Коцюбинський*. Тут же — вивезена колись Гнатюком з батьківської хати звичайнісінька сільська скриня, просте залізне ліжко, такої ж невібагливості вальза, котра служила вченому під час наукових експедицій, ткацькі народні вироби.

Музей оформляли київські художники *Ю. В. Кисличенко* та *У. Г. Левитська*. Експозиція його говорить про високу мистецьку культуру її творців. При вході в першу кімнату музею бачимо кований рельєф. На ньому портрет В. Гнатюка і слова *І. Франка*: «В. Гнатюк — феноменально щасливий збирач усякого етнографічного матеріалу, якому з наших давніших збирачів, мабуть, не дорівнює ні один». У правдивості цих слів Франка безумовно переконується кожен, хто відвідає музей В. Гнатюка.

М. ГРИЦЮТА